

สเปนคืบมาผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสและภารชาตยาญอเมริกา

ในงานโปรดักชัน

เค้าโครงเรื่อง

1. ผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1789 ที่มีต่อสเปน
2. การดำเนินนโยบายของโนโปลีย์ที่มีต่อสเปน
3. การต่อต้านอำนาจของโนโปลีย์
4. รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812
5. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสเปนภายหลังจากการหมတำนาจของโนโปลีย์

สาระสำคัญ

1. การปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1789 เป็นการปฏิวัติโดยกลุ่มน榛尼กลังเพื่อล้มล้างการปกครองในระบบเก่าถือได้ว่าเป็นการปฏิวัติเสรีนิยม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสเปนในฐานะที่สเปนเคยเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศสและความผูกพันกันทางราชวงศ์ เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ฝรั่งเศสได้ประกาศสงครามกับสเปนโดยสเปนหันไปร่วมมือกับอังกฤษ ในเวลาต่อมาสเปนได้หันกลับมาเป็นไม่ตระกับฝรั่งเศสทำให้สเปนมีสถานภาพเหมือนกับเป็นรัฐบริหารของฝรั่งเศส และอิทธิพลของการปฏิวัติได้แพร่ขยายเข้าไปในสเปนและสเปนต้องร่วมมือกับฝรั่งเศสทำสงครามกับอังกฤษ
2. เมื่อนโปลีย์ขึ้นมา มีอำนาจจะจะส่งผลให้ราชสำนักสเปนเกิดพอใจ เพราะคิดว่านโปลีย์คงจะพึ่งฟุกการปกครองในระบบกราฟทริย์ขึ้นมาอีกครั้งในฝรั่งเศส ในขณะเดียวกันโนโปลีย์หวังพึงสเปนเพื่อเป็นกำลังสนับสนุนในการทำสงครามกับอังกฤษ แต่จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในราชสำนักสเปนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้นโปลีย์เข้าทำการแทรกแซง โดยการปลดกราฟทริย์สเปนออกจากราชบัลลังก์และแต่งตั้งพระเชษฐาของพระองค์ขึ้นปกครองสเปน
3. เมื่อนโปลีย์สถาปนาพระเจ้าโจเซฟที่ ๑ ขึ้นปกครองสเปนในปี ค.ศ. 1808 จะส่งผลกระทบทำให้ชาวสเปนจำนวน 12 ล้านคนรวมกำลังกันต่อสู้กับฝรั่งเศสโดย

ได้รับความช่วยเหลือจากอังกฤษ กองทัพฝรั่งเศสต้องพ่ายแพ้ในสมรภูมิทราย แห่งในประเทศสเปน ซึ่งจะมีผลให้นโปเลียนต้องเสด็จมาบัญชาการรบด้วย พระองค์เอง ถึงแม้โนปะเลียนจะได้รับชัยชนะในสเปนแต่ฝรั่งเศสก็ไม่สามารถยึด ครองสเปนเอาไว้ได้ และสมรภูมิการรบในสเปนก็จะเป็นสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งที่ ได้นำความล่มสลายมาสู่อำนาจของนโปเลียน

4. รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีแนวความคิดเสรีนิยมซึ่งได้ รับอิทธิพลมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1789 ถูกร่างขึ้นโดยสภาอิริยาบถ แห่งเมืองคาดิซ ซึ่งเป็นสถาบันที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนพระเจ้าเฟอร์ดินาน ที่ 7 และต่อต้านอำนาจของนโปเลียน ความสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะมี ผลให้สเปนเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบประชาธิปไตยโดยมีพระ มหากษัตริย์เป็นประมุข กลุ่มอนุรักษ์นิยมและกลุ่มอภิสิทธิชนถูกจำกัดอำนาจ กลุ่มสามัญชนมีโอกาสเข้ามาร่วมในการปกครอง ประชาชนชาวสเปนได้รับสิทธิ และเสรีภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 จึงไม่เป็นสิ่งที่พึงพอใจในกลุ่มอนุรักษ์นิยม
5. ความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นในสเปนภายหลังจากการหมดอำนาจของนโปเลียนจะเป็น การต่อสู้กันระหว่างกลุ่มเสรีนิยมกับกลุ่มอนุรักษ์นิยม โดยการแทรกแซง จาชาติมหออำนาจ ซึ่งจะมีผลให้ขบวนการเสรีนิยมต้องพ่ายแพ้ไปที่สุดและ สเปนได้หันกลับไปปกครองในระบบอิสระอีกครั้ง

กิจกรรมทางการเมืองและการเมือง

- หลังจากที่ได้รับการไม่รับรองจากนโปเลียน เกิดการต่อต้านการปกครองโดยฝ่ายต่อต้าน นำโดยเจ้าชายฟรานซ์ ฟรานซ์เดอสเปน
1. จัดตั้งรัฐบาลของฝ่ายต่อต้านการปกครองโดยเจ้าชายฟรานซ์เดอสเปน ณ กรุงมาดริด ตั้งแต่ปี 1813 ถึงปี 1823
  2. จัดตั้งกองทัพต่อต้านการปกครองโดยเจ้าชายฟรานซ์เดอสเปน
  3. จัดตั้งรัฐบาลของฝ่ายต่อต้านการปกครองโดยเจ้าชายฟรานซ์เดอสเปน
  4. ปลดปล่อยความไม่สงบทางการเมืองให้ดีขึ้นโดยการจัดตั้งกองทัพต่อต้านการเมือง ณ กรุงมาดริด
  5. จัดตั้งรัฐบาลของฝ่ายต่อต้านการเมืองโดยเจ้าชายฟรานซ์เดอสเปน

ความน่า

การศึกษาสเปนกับผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสและการขยายอำนาจของโนโปลีย์น เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงประวัติศาสตร์ในสมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1789 ที่มีต่อประเทศสเปน ความเป็นพันธมิตรระหว่างสเปนกับฝรั่งเศส วิธี การดำเนินนโยบายของโนโปลีย์ที่มีต่อประเทศสเปน การสร้างราชสมบัติของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 และการขึ้นครองบัลลังก์ของพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7 การรวมตัวของชาวสเปนเพื่อต่อสู้กับการยึดครองของฝรั่งเศส ขบวนการเรียนรู้มกับรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 ความชัดแย้งระหว่างพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7 กับขบวนการเรียนรู้ม และปัญหาการสืบสันตติวงศ์ในตอนปลายรัชสมัยของพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7

พระเจ้าชาลส์ที่ 4 (ค.ศ. 1788–1808) ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 2 ของพระเจ้าชาลส์ที่ 3 ซึ่งประสูติกับพระนางมาเรีย อมาเลีย ในปี ค.ศ. 1748 ที่กรุงเมาเรีย ทรงเข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมาเรีย หลุยษา แห่งพาร์มา (Maria Luisa of Parma) ทรงขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์สเปนในปี ค.ศ. 1788 โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลของพระมเหสีและคนสนิทจนกระทั่งถูกบังคับให้สร้างบัลลังก์ และเสด็จสวรรคตที่กรุงโรม ในปี ค.ศ. 1819¹

ผลกระทบการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789

นายกรัฐมนตรีในสมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ได้แก่ **ฟลอริดาบลังกา** (Floridablanca) ผู้มีนโยบายเน้นหนักในการปฏิรูปเศรษฐกิจของสเปนสืบต่อจากสมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ 3 แต่จากการปฏิวัติฝรั่งเศสที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1789 จะมีผลกระทบต่อสเปนเป็นอย่างมากในฐานะที่สเปนเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศส ฟลอริดาบลังกาจึงทำการปฏิวัติฝรั่งเศสจะขยายอิทธิพลเข้ามายังสเปนจริงเริ่มและความติดต่อต้านการปฏิวัติและในช่วงเวลาเดียวกันได้มีชาวฝรั่งเศสอพยพลี้ภัยเข้ามายังสเปนเป็นจำนวนมากเดพะในคาทอลิคเนยแท้เดียวมีจำนวนประมาณ 2,000 คน และหัวหน้าฝ่ายได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากรัฐบาลของฟลอริดาบลังกา ในปี ค.ศ. 1792 **นูร์โกอิง** (Jean Francis de Bourgoing) หุตฝรั่งเศสคนใหม่ประจำกรุงมาดริดได้แจ้งแก่พระเจ้าชาลส์ที่ 4 ว่ามีนโยบายของฟลอริดาบลังกาที่มีต่อฝรั่งเศสจะมีผลต่อสถานภาพของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ผู้เป็นกษัตริย์ฝรั่งเศส ในขณะเดียวกันพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ก็ทรงวิตกถึงสถานภาพของพระเจ้าหลุยส์

¹ Michael Rheta Martin and Garbriel H. Lovett, *Encyclopedia of Latin-American History* (New York : The Bobbs-Merrill Company, Inc., 1968), p. 85.

ที่ 16 ผู้เป็นพระญาติของพระองค์ที่จะได้รับจากการแสดงความกตัญญูดังนี้จากการเมืองในฝรั่งเศส ภายใต้การสนับสนุนของพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างฟลอริดาลังกา กับ อารันดา (Aranda) และได้เกิดการคบคิดกันระหว่างพระราชินีมาเรีย หลุย莎 กับ มา纽เอล เดอ โกดอย (Manuel de Godoy) ซึ่งเป็นคนสนิทจนมีผลทำให้พระเจ้าชาลส์ที่ 4 ต้องทรงปลดฟลอริดา ปลังกากองจาก ตำแหน่งไปในที่สุด

รูปที่ 18 พระเจ้าชาลส์ที่ 4

รัฐบาลของอารันดา

อารันดา ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบท่อจากฟลอริดาลังกา โดยนายที่สำคัญคือ การลดความเป็นปฏิปักษ์ต่อฝรั่งเศสและการหันไปคืนดีกับกลุ่มปฏิวัติฝรั่งเศส ซึ่งจะช่วยทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองด้านดีขึ้น สิ่งที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือ บูร์โภร์ ได้รับ การยอมรับอย่างเป็นทางการว่าเป็นผู้แทนของฝรั่งเศสประจำสเปนและมีอำนาจสื่อสารกับปฏิวัติ ฝรั่งเศสได้รับอนุญาตให้มาโบกสะบัดในสเปน

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสไม่สามารถลดความกังวลที่ ได้รับในราชสำนักของสเปนลงได้ ทั้งนี้ เพราะสังคมระหว่างฝรั่งเศสกับปรัสเซียและออสเตรีย ได้เริ่มขึ้น และผู้ชนชาติฝรั่งเศสได้บุกเข้าโจมตีและยึดพระราชวังตูลัวเรวีส์ (Tuileries) ในระหว่าง เดือนมิถุนายน-สิงหาคม ค.ศ. 1792 ซึ่งก่อนหน้านี้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้แอบส่งจดหมาย โอดคราญามายังราชสำนักสเปนว่าพระองค์ทรงถูกกักขังในพระราชวังตูลัวเรวีส์ เมื่อกับเป็นนักโทษ

และไม่มีผู้ใดยอมรับในพระราชอำนาจของพระองค์² พระราชอำนาจของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ได้หมดไปอย่างเป็นทางการเมื่อการประชุมสภาโคนเวนชั่น (National Convention) ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1792 ต่อมามีการล้มราชวงศ์บูร์บงโดยการประกาศให้ประเทศฝรั่งเศสมีการปกครองในระบบสาธารณรัฐ (Republic) จึงทำให้เกิดความคิดต่อต้านการปฏิวัติฝรั่งเศสขึ้นในสเปน อารันดาเริ่มหมดความเห็นใจที่เคยให้แก่พวกปฏิวัติและมีความคิดที่จะประกาศสงเคราะห์กับฝรั่งเศส แต่เมื่อกองทัพฝรั่งเศสได้รับชัยชนะที่วัลเมีย (Valmy) ทำให้อารันดาต้องเปลี่ยนใจและหันไปใช้นโยบายวางแผนตัวเป็นกลาง โดยนายของอารันดาที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้เข้าขาดความเชื่อถือ และในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1792 อารันดาถูกปลดออกจากตำแหน่งโดยมี นานูเอล เดอ โกรดอย ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดในสเปนและเป็นที่เชื่อว่าในราชสำนักทั้งยังเป็นคนสนิทของพระราชินีขึ้นดำรงตำแหน่งแทน

รัฐบาลของโกรดอย

ภายหลังจากที่โกรดอยได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว พระเจ้าชาลส์ที่ 4 ก็ได้ทรงส่งสารไปถึงสภาโคนเวนชั่นโดยทรงขออนุญาตให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ลี้ภัยเข้ามาอยู่ในสเปน และเมื่อศาลมีมติตัดสินใจให้ถูกประหารด้วยการประหารสูงสุดในสเปนและเป็นที่เชื่อว่าในราชสำนักทั้งยังเป็นอันมากถึงขนาดต้องการประกาศสงเคราะห์กับฝรั่งเศสเป็นอันดับต้นๆ การประหารชีวิตพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1793 ได้สร้างความเสียใจให้แก่ราชสำนักสเปนเป็นอย่างมาก โกรดอยได้ขอให้มีการอภิปรายหารช่วงบูร์บงและขอให้ฝรั่งเศษหยุดการโฆษณาแนวทางของการปฏิวัติไปยังประเทศอื่น ๆ แต่ข้อเสนอของโกรดอยก็ได้รับการปฏิเสธจากบูร์โกร์ด ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1793 สภาโคนเวนชั่นก็ประกาศสงเคราะห์กับฝรั่งเศส สงเคราะห์กับฝรั่งเศสทำให้เกิดการรวมมือใจของชนทุกหมู่เหล่าขึ้นในสเปน โดยมีการชุมนุมเรียกร้องให้ทำสכםเพื่อสนับสนุนอุดมการณ์ของศาสนานิกายโรมันคาทอลิกและการปกครองในระบบกษัตริย์เพื่อต่อต้านการขยายตัวของพวกปฏิวัติ³

การทำลายการเมืองเดื้อยเดื้อย

การทำลายการเมืองเดื้อยเดื้อยเป็นการดำเนินการที่มีความรุนแรงและมีผลลัพธ์ที่น่ากลัวมาก

²Albert Guerard, *France : A Modern History* (Ann Arbor : The University of Michigan Press, 1969), p. 243.

³Rhea Marsh Smith, *Spain : A Modern History* (Michigan : The University of Michigan Press, 1965), p. 256.

สังคրามระหว่างสเปน-ฝรั่งเศส-อังกฤษ

ในระหว่างที่สังคրามระหว่างสเปนกับฝรั่งเศสกำลังดำเนินอยู่นั้น ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1793 อังกฤษก็ได้ทำสัญญาร่วมเป็นพันธมิตรกับสเปน ในปี ค.ศ. 1794 กองทัพฝรั่งเศสสามารถยึดดินแดนบางส่วนของสเปนในแอฟริกาไว้ได้ ภายใต้ ภัยในประเทศสเปนการโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มนี้นิยม การปฏิวัติฝรั่งเศสก็ทำงานอย่างได้ผล คณะกรรมการสาธารณรัฐนิยมลับได้ถูกจัดตั้งขึ้นในหลาย ๆ เมือง แต่ภัยในกรุงมาดริดแผนการของพวกนักการเมืองหนุ่มกลุ่มนี้นิยมสาธารณรัฐสูง จับได้ ซึ่งผลกระทบจากการกระทำการของกลุ่มนี้นิยมสาธารณรัฐทำให้รัฐบาลสเปนเริ่มเปลี่ยนนโยบาย และหันไปเจรจาสันติภาพกับฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1795 โගดอยก็ได้ทำสนธิสัญญาเซส (Peace of Basel) กับฝรั่งเศส ซึ่งจะมีผลทำให้สเปนได้รับดินแดนที่ถูกฝรั่งเศสยึดครองกลับคืนมาโดย แลกเปลี่ยนกับการที่สเปนจะต้องยกชานโนโตรโดมิงโก (Santo Domingo) ให้แก่ฝรั่งเศส

การเป็นพันธมิตรระหว่างสเปนกับฝรั่งเศส

ภัยหลังจากนั้นสเปนก็เริ่มหันกลับไปเป็นมิตรกับฝรั่งเศสอีกครั้ง โดยหวังว่าจะ สามารถนำอาฟรีกาฝรั่งเศสมาร่วมเป็นพันธมิตรเพื่อต่อสู้กับอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1796 สเปนได้ทำ สัญญาอิลเดอฟองโซ (Treaty of Ildefonso) กับฝรั่งเศสเพื่อต่อต้านอังกฤษแต่สเปนก็ยังคงวางแผน ตัวเป็นกลางกับประเทศอื่น ๆ ที่ทำสังคมากับฝรั่งเศส ผลของการทำสนธิสัญญานั้นจะทำ ให้สเปนกลายมาเป็นรัฐบริหารของฝรั่งเศสและกองทัพเรือของสเปนก็จะอยู่ภายใต้การชึ้นนำของ ฝรั่งเศส ในสนธิสัญญาดังกล่าวยังได้ระบุไว้ว่าสเปนจะต้องยกหลุยเซียนา (Louisiana) ให้แก่ ฝรั่งเศส เมื่อสเปนได้รับยิบราลต้ากลับคืนจากอังกฤษ

สเปนภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส

สังคมทางทหารในปี ค.ศ. 1796 ดำเนินไปโดยอังกฤษเข้ายึดครองทรินิตี้เดด (Trinidad) แต่ถูกขับไล่ออกจากกัวเตมาลา (Guatemala) และปอร์โตริโก (Puerto Rico) และเมื่อ ฝรั่งเศสเจรจาสงบศึกกับอังกฤษ สเปนในฐานะที่เป็นพันธมิตรของฝรั่งเศสก็ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ให้เข้าร่วมเจรจาด้วย สเปนต้องเสียทรัพย์เดดแก้อังกฤษ และยังไม่สามารถที่จะเรียกร้องเอา ยิบราลต้ากลับคืนมาจากอังกฤษ แม้การทำสนธิสัญญางบศึกจะห่วงฝรั่งเศสกับอังกฤษดูจะ เป็นกรณีที่สเปนถูกหักหลังและสร้างความตกต่ำลงให้แก่รัฐบาลสเปนเป็นอย่างมาก สเปนก็ยัง คงดำเนินนโยบายเสมอหนอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศสและเมื่อคนของโgodoyถูกจับในกรุง ปารีสจะส่งผลให้โgodoyต้องหลุดออกจากตำแหน่ง แม้แต่พระราชินีมาเรีย หลุยษา ก็ไม่ สามารถปักป้องโgodoyเอาไว้ได้ โgodoyจึงต้องดำเนินผู้บัญชาการทหารสูงสุดเพียงตำแหน่ง

เดียว ฟรังซิสโก ชาเวดรา (Francisco Saavedra) เป็นผู้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากโกรดอย และมีแนวโน้มว่าชาเวดราจะนำสเปนเข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศษมากกว่าสมัยที่โกรดอยเป็นผู้นำเลี้ยงอีก

ต่อมานีโอนโปเลียน (Napoleon) บุกยึดอียิปต์และกองทัพเรืออังกฤษยึดครองเกาะไม่นอร์加จำกับเป็นอาไวได้ พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 4 แห่งอาณาจักรเนเปลส์ผู้เป็นพระอนุชาของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ก็ได้ถือโอกาสยกกองทัพบุกเข้าไปยังรัฐสันตะปาปา (Papal States) แต่ก็ไม่สามารถยึดรัฐสันตะปาปาเป็นอาไวได้ ต่อมาก็ต้องพ่ายแพ้แก่ฝรั่งเศสและเนเปลส์ถูกยึดครองในปีค.ศ. 1799 และในที่สุดจึงได้มีการทำสนธิสัญญาสันติภาพกันระหว่างฝรั่งเศสกับเนเปลส์ ฝ่ายพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ทรงมีความคิดเห็นและนโยบายขัดกับพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 4 มาตลอดด้วยนั้น พระองค์จึงต้องการให้รัฐบาล Directory ของฝรั่งเศสมอบบัญชีเงินเดือนให้แก่พระองค์ แต่ก็เกิดอุปสรรคเมื่อโภดอยตั้งกลุ่มนิยมอังกฤษ (Anglophile Party) ขึ้นในสเปนและอังกฤษได้กล้ายมาเป็นตัวแทนของประเทศากลุ่มนิยมกษัตริย์ (Royalists) ภายใต้การนำของเจ้าชายอูร์quiyo ได้ขึ้นมาทำหน้าที่แทนแต่เจ้าก็ไม่ได้รับความนิยมจากรัฐบาล Directory ของฝรั่งเศส

กิจกรรมทางวัฒนธรรม ๒

ໃຫຍ່ເວົ້າກ່າວປິບເນືອງທີ່ມີຄະດີ. *Anabathla Party*. ຈະສັບສົນ

นโยบายและผู้นำของฝรั่งเศส

เมื่อปี 1799 ได้เปลี่ยนการปกครองจากรัฐบาล Directory มาเป็นรัฐบาลกงสุล (Consulate) ทำให้พระเจ้าชาลส์ที่ 4 พ้อใจกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะพระองค์คิดว่าจะนำไปสู่การพิ่งฟุการปกครองระบอบกษัตริย์ขึ้นมาอีกครั้ง ในฝรั่งเศส ฝ่ายโนโปลียนเชิงหวังที่จะพิ่งสเปนก็เอาใจหันไปกดอย พระราชินีมาเรีย หลุยษา และคณะรัฐมนตรีของสเปนเป็นอย่างดี โนโปลียนหวังจะให้สเปนช่วยขับไล่อังกฤษออกจากทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เพื่อฝรั่งเศสจะได้ถอนทหารออกจากอียิปต์ และโนโปลียนยังต้องการให้สเปนร่วมมือกับฝรั่งเศสทำสงครามกับอังกฤษในเวปปอมริกา ในปี ค.ศ. 1800 ได้มีการลงนามระหว่างสเปนกับฝรั่งเศสในสนธิสัญญาอิลเดฟอนโซ (Treaty of Ildefonso) โดยสเปนจะต้องยกหลุยเชียนาให้แก่ฝรั่งเศสและจะต้องนำเรือรบอีก 6 ลำเข้าสมบทกับกองทัพเรือฝรั่งเศสเพื่อแลกกับกรณีที่สเปนจะได้รับอาณัติเงินปีล์สจากฝรั่งเศสเพื่อมอบให้แก่เจ้าชายแห่งพาร์มา ผู้เป็นพระราชนูตรรายของพระเจ้าชาลส์ที่ 4

ภายในสเปนเองก็ได้เกิดเหตุการณ์ครั้งหนึ่งเมื่อโรคไข้เหลือง (Yellow Fever) ระบาดในแอนดอลูเซีย ทำให้มีผู้คนเสียชีวิตถึง 80,000 คน และเมื่อปีเดียวกันสู่ช่วง โนนาปาร์ต (Lucien Bonaparte) ให้มาเป็นทูตประจำสเปน โกรดอยก็ได้แนะนำให้ญี่ร์กิโคลัดค้านการแต่งตั้ง ลูเชียน ในฐานะทูตฝรั่งเศสประจำสเปน จึงมีผลทำให้ญี่ร์กิโคลัดถูกปลดออกจากตำแหน่ง ต่อมา เมื่อมีการทำสนธิสัญญาสงบศึกลูเนวิลล์ (Peace of Lunéville) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1801 ระหว่างฝรั่งเศสกับอสเตรีย โดยอสเตรียต้องยกดินแดนชายใต้การปกครองของอสเตรียซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของอิตาลีให้แก่ฝรั่งเศส ซึ่งจะมีผลต่อสเปนคือสเปนต้องยกหลุยเชียนานี้ให้แก่ฝรั่งเศสเพื่อแลกกับการที่เจ้าชายแห่งพาร์มา พระราชนูตรเขยของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 จะได้รับตำแหน่งกษัตริย์แห่งอาณาจักรอีทูเรีย⁴ (Kingdom of Etruria)

นโยบายของโนปีเลียนในเวลาต่อมาคือ ต้องการให้สเปนทำสัมคมกับปอร์ตุเกสเพื่อบังคับให้ปอร์ตุเกสยุติการเป็นพันธมิตรกับอังกฤษ โกรดอยสนับสนุนแผนการดังกล่าว เพราะต้องการที่จะได้ตำแหน่งผู้ปกครองปอร์ตุเกส สัมคมเกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1801 โดยกองทัพฝรั่งเศสได้เดินทัพผ่านสเปนเข้าไปยังปอร์ตุเกส ภายในระยะเวลาหนึ่งเดือนต่อมา ปอร์ตุเกสก็ประกาศยอมแพ้และต้องขับไล่กองเรืออังกฤษออกจาก่านน้ำปอร์ตุเกส หลังจากนั้น โนปีเลียนก็ได้ถอนกองทหารฝรั่งเศสออกจากสเปน ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1802 ฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญาสงบศึกอาเมียงส์ (Peace of Amiens) กับอังกฤษ ซึ่งจะมีผลให้อังกฤษต้องคืนเกาะไม่นอร์ก้าแก่สเปน⁵

ความไม่พอใจของสเปนที่มีต่อฝรั่งเศส

ความล้มเหลวระหว่างสเปนกับฝรั่งเศสเริ่มเสื่อมลงเมื่อปีเดียวกันนี้ ต้องการส่งกองทัพไปปราบปรามการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในชานโตโดมิงโก และการที่สเปนได้ต่อต้านการที่ฝรั่งเศสจะขายหลุยเชียนานี้ให้แก่สหรัฐอเมริกา ในเวลาต่อมาฝรั่งเศสได้ใช้ความเป็นพันธมิตรบังคับไม่ให้สินค้าอังกฤษเข้ามาขายในสเปน (Continental System)

การวางแผนก่อการณ์ระหว่างประเทศ

เมื่อก่อสัมคมครั้งใหม่ขึ้นระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส รัฐบาลสเปนได้ประกาศว่าตัวเป็นกลางจึงทำให้นักโนปีเลียนเรียกร้องให้สเปนจ่ายเงิน 6 ล้านเรียลล์ (Reales) เพื่อรักษาความเป็นกลางแต่ก็ได้รับการตอบปฏิเสธจากสเปน อย่างไรก็ตาม สเปนก็ได้วางตัวเป็นกลางในสัมคมที่

⁴ อาณาจักรอีทูเรียเป็นอาณาจักรที่อยู่ทางตอนเหนือของแอลเมาติอาลีติดกับรัฐสันตะปาปา ซึ่งเดิมเป็นของอสเตรีย

⁵ Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 260.

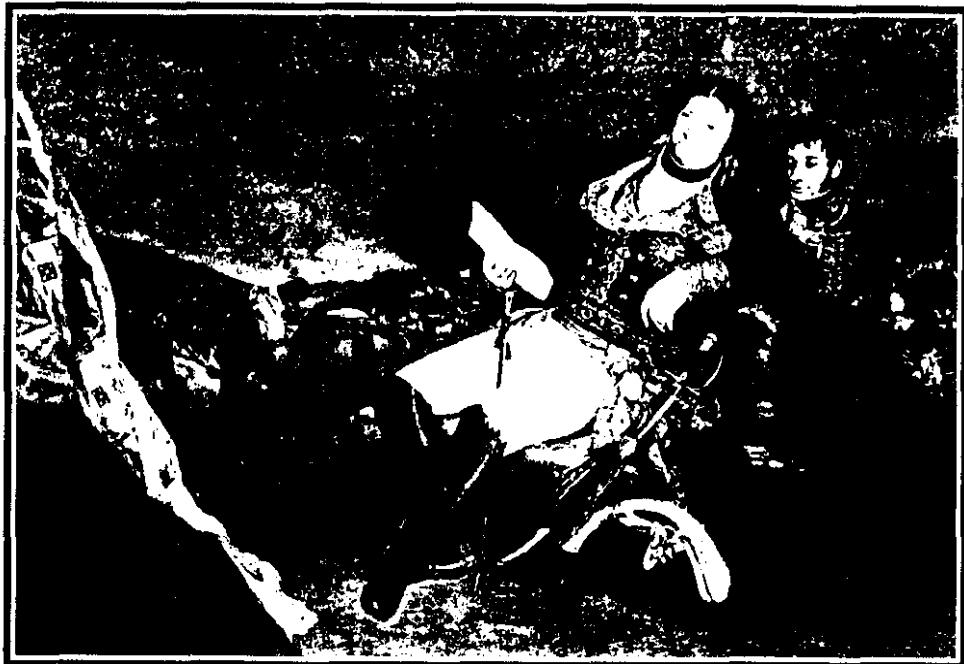
เกิดขึ้นครั้งใหม่ระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศส ในขณะเดียวกันผู้ว่าราชการแห่งเมืองมาลากา อัลเจซิร์สและคาร์ชาจีนา ได้ถูกปลดออกจากตำแหน่งเนื่องจากความบกพร่องที่ไม่ยิงเรือรบของ อังกฤษที่รุกล้ำเข้ามามาจับเรือฝรั่งเศสใน่านน้ำของสเปน ซึ่งการลงโทษดังกล่าวจะเป็นการยืนยัน ถึงความเป็นกลางและความปลดภัยที่ประเทศต่าง ๆ จะได้รับในเมืองท่าของสเปน

สมรภูมิทางทะเลนอกแผลมตราฟลัก

เมื่อสเปนแสดงทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออังกฤษโดยทำการช่วยเหลือต่อฝรั่งเศสจึงทำให้การ วางแผนตัวเป็นกลางของสเปนไม่ได้รับความเชื่อถือจากอังกฤษ เมื่อวิลเลียม พิต (William Pitt JR.) ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษ ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับสเปนยิ่งแย่ลงไปอีกเมื่อ อังกฤษโจมตีเรือสินค้าและปัลนเรือขนาดของสเปน ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1804 พระเจ้าชาลส์ ที่ 4 จึงได้ประกาศสงเคราะห์อังกฤษให้สเปนกำลังมีสภาพที่ย่ำแย่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการเกษตรทั้งนี้เนื่องมาจากภาพโครคได้เกิดระบาดไปทั่วประเทศสเปน ในส่วนทางทะเลที่ เกิดขึ้นฝรั่งเศสได้ให้ความช่วยเหลือต่อสเปน อังกฤษมีลอร์ดเนลสัน (Lord Nelson) แม่ทัพเรือผู้ ยิ่งใหญ่เป็นแม่ทัพ ในวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ. 1805 กองเรือผสมสเปน-ฝรั่งเศส ได้พ่ายแพ้ แก่กองทัพเรืออังกฤษภายใต้การนำของลอร์ดเนลสัน ณ สมรภูมิทางทะเลนอกแผลมตราฟลัก ซึ่งจะมีผลทำให้กองทัพเรือของสเปนและฝรั่งเศสถูกทำลายลงอย่างย่อยยับ

การปลดพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 4 ออกจากตำแหน่ง

หลังจากความพ่ายแพ้ที่ตราฟลักแล้ว โนเปเลียนต้องการให้อาณัติเงินเปิลส์ยุติการ วางแผนตัวเป็นกลางและหันมาเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศสอย่างแท้จริง แต่นोเปเลียนก็ต้องผิดหวังเมื่อ พระราชินี แคโรลีน (Caroline) แสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อฝรั่งเศส ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1805 โนเปเลียนได้บุกยึดอาณาจักรเนเปิลส์ และปลดพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 4 ออกจากบลลังก์ และ ได้แต่งตั้งให้โจเซฟ โบนาปาร์ต (Joseph Bonaparte) ผู้เป็นพี่ชายซึ่งเป็นกษัตริย์แห่งเนเปิลส์ พระเจ้าชาลส์ ที่ 4 ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่พระอนุชาของพระองค์และพระองค์ยังได้ เรียกร้องสิทธิในการครองบลลังก์เนเปิลส์ให้แกenkัตริย์แห่งอิทڑูเรียผู้เป็นพระราชนูตรเขย

รูปที่ 19 โกรดอย

การสละราชบัลลังก์ของพระเจ้าชาลส์ที่ 4

ภายในสเปนเองก็ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างโกรดอยกับเจ้าชายเฟอร์ดินานผู้เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ซึ่งมีสาเหตุมาจากการความไม่สงบทางการเมืองของโกรดอยที่หวังจะได้ครองบัลลังก์สเปนสืบต่อจากพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ซึ่งความขัดแย้งในครั้งนี้ทำให้ฝรั่งเศสต้องเข้ามายแทรกแซงการเมืองภายในสเปน ในขณะเดียวกันฝรั่งเศสได้ขอความร่วมมือจากสเปนให้ช่วยทำสิ่งแวดล้อมกับปอร์ตุเกสทั้งนี้เนื่องจากปอร์ตุเกสมีอยู่ในความร่วมมือกับสกัดกั่นสินค้าอังกฤษที่เข้าไปขายยังปอร์ตุเกส กองทัพฝรั่งเศสได้ยกตราหัวพเข้าสู่กรุงลิสบอนในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1807 และขณะเดียวกันโนโภเลียนก์ได้ส่งคนมาสำรวจความนิยมระหว่างโกรดอยกับเจ้าชายเฟอร์ดินานในสเปน หลังจากนั้นกองทัพฝรั่งเศสก็เริ่มยึดครองหัวเมืองชายแดนของสเปน ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้ก่อความหวาดวิตกขึ้นในราชสำนักสเปนเป็นอย่างมาก ภายนอกราชสำนักฟุ่งชนเริ่มโกรธแค้นโกรดอยที่นำความแตกแยกมาสู่สเปน ซึ่งจะมีผลทำให้พระเจ้าชาลส์ที่ 4 ต้องปลดโกรดอยออก จากตำแหน่งและในที่สุดพระองค์ก็ต้องประกาศสละราชบัลลังก์ให้แก่เจ้าชายเฟอร์ดินานเพื่อยุติความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 1808 ภายหลังจากนั้นพระองค์ก็ถูก幽居อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกองทหารฝรั่งเศส⁶

⁶Henry Kamen, *A Concise History of Spain* (New York : Charles Scribner's Sons, 1973), p. 114.

ยุคแห่งการท้าทายอำนาจโนปีเลียน (ค.ศ. 1808-1814)

พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ขึ้นครองบัลลังก์ในขณะที่สเปนตกอยู่ภายใต้การยึดครองของฝรั่งเศส ประชาชนชาวสเปนส่วนใหญ่ไม่ได้มีความวิตกกังวลเพริ่งไม่ทราบถึงสถานการณ์ที่แท้จริง ชาวสเปนส่วนใหญ่เชื่อว่ากองทหารฝรั่งเศสเข้ามายุ่นในสเปนเพื่อทำการลับสนุนแก่พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 เพื่อล้มอำนาจของโกดอย

เมื่อนปีเลียนทำสนธิสัญญาเป็นพันธมิตรกับชาาร์โอล็อกซานเดอร์ที่ 1 แห่งรัสเซีย จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นปีเลียนขยายอำนาจไปทางตะวันตกได้โดยไม่ต้องกังวลกับการโจมตีจากภาคตะวันออก เมื่อเกิดการจลาจลขึ้นที่อาเราเมวส (Aranjuez) โนปีเลียนก็ได้หาประโยชน์จากสถานการณ์ในครั้งนี้ โดยการประกาศว่าราชบัลลังก์สเปนได้ว่างลงและมอบราชบัลลังก์ครั้งแรกให้แก่หลุยส์ โบนาปาร์ต ผู้เป็นน้องชาย ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งขอลแลนด์ แต่ก็ได้รับการปฏิเสธ ต่อมานปีเลียนจึงได้มอบบัลลังก์สเปนให้แก่เจ้าชาย โบนาปาร์ต แต่ก็ได้รับการปฏิเสธอีก ในขณะเดียวกันนายพลมูร์รัท (Muriut) นายทหารคนสนิทของโนปีเลียนผู้เข้ามาแทรกแซงเหตุการณ์ในสเปนได้แนะนำพระเจ้าชาลส์ที่ 4 และพระราชินี ให้ประท้วงต่อกรณีที่พระองค์ต้องสละราชบัลลังก์ โดยอ้างว่าพระองค์ทรงถูกบังคับให้สละราชบัลลังก์เพื่อป้องกันการของเลือดที่จะเกิดขึ้นในสเปน

การขอความสนับสนุนจากประชาชนของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7

พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 เมื่อได้ขึ้นครองบัลลังก์ทรงแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีด้วยพระองค์เอง ทรงเริ่มมาตราการที่จะทำให้พระองค์ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยยกเลิกการเก็บภาษีเหล้าไวน์ ทรงอนุญาตให้มีการล่าสัตว์ในที่ดินของพระมหากษัตริย์ ทรงสร้างถนนชุดคลองและให้ทักษะการเก็บภาษีจากทรัพย์สินของพระ ซึ่งมาตรการข้อนี้จะทำให้พระองค์ได้รับความนิยมจากคณะสงฆ์ในสเปน อย่างไรก็ตาม สถานภาพของพระองค์ยังคงอยู่ในระยะที่ล่อแหลม เมื่อนายพลมูร์รัทได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บัญชาการทหารฝรั่งเศสในสเปน มูร์รัทจึงเลี้ยงที่จะยอมรับสถานภาพพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ในฐานะกษัตริย์สเปน

นายพลมูร์รัทได้เดินทางมาถึงกรุงมาดริดในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1808 และได้รับการต้อนรับอย่างเย็นชาจากประชาชนในเมืองหลวง ในขณะเดียวกันพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้ทรงประกฎภายในเมืองมาดริด และพระองค์ก็ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี พระองค์มีความประณาน่าจะเอ้าใจนายพลมูร์รัทและประธานาธิบดีรับไมตรีตัวแทนฝรั่งเศส แต่พระองค์ต้องทรงผิดหวังเมื่อนายพลมูร์รัทไม่ยอมรับในความประณานาดจากพระองค์ ทั้งนี้ เนื่องจากนายพลมูร์รัทได้รับคำสั่งจากนปีเลียนให้ยอมรับแต่เพียงพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ในฐานะกษัตริย์สเปน

ในเดือนเมษายน นโปเลียนได้สัมมาร์ช์เมืองบายอน (Bayonne) เมืองใกล้ชายแดนสเปนของฝรั่งเศส และก็ได้ทูลเชิญให้พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 มาพบ พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จึงทรงจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นทำหน้าที่แทนพระองค์ และหลังจากที่พระองค์ได้รับคำรับรองจากนโปเลียนว่าจะยอมรับพระองค์ในฐานะกษัตริย์สเปนแล้วพระองค์จึงได้สัมมาร์ช์ไปพบกับนโปเลียน แต่พระองค์ก็ต้องทรงผิดหวังเมื่อนายพลมูร์รักได้ทำการยึดอำนาจในสเปน และได้ปล่อยโกรดอยออกจากที่คุณซึ่งเพื่อให้ลี้ภัยไปยังฝรั่งเศส ภายหลังจากนั้นนายพลมูร์รักจึงได้ออกคำสั่งให้รัฐบาลชั่วคราวของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ยอมรับในสถานภาพของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 แต่ก็ได้รับการปฏิเสธจากรัฐบาลชั่วคราว ส่วนพระเจ้าชาลส์ที่ 4 และพระราชินีมาเรีย หลุยษา ทรงขอลี้ภัยตามโกรดอยไปยังฝรั่งเศส นายพลมูร์รักจึงประกาศว่าราชบัลลังก์สเปนได้ว่างลงแล้ว

การปะทะกันระหว่างประชาชนสเปนกับกองทหารฝรั่งเศส

ประชาชนในกรุงมาดริดต่างงุนงงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการปลดปล่อยโกรดอยให้เป็นอิสระและการเดินทางของราชวงศ์สเปนไปยังฝรั่งเศส ชาวสเปนเริ่มมีหัวคติที่ไม่ดีต่อกองทหารฝรั่งเศสและต่อมามีจุดที่ได้เกิดการปะทะกันขึ้น มหาชนในกรุงมาดริดได้รวมตัวกันอย่างรวดเร็วเพื่อต่อสู้กับกองทหารฝรั่งเศส

ในระหว่างที่ได้เกิดการปะทะกันขึ้นในกรุงมาดริด ปรากฏว่าที่เมืองบายอนก็ได้เกิดการต่อสู้กันระหว่างพระเจ้าชาลส์ที่ 4 กับพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 และมีข่าวความวุ่นวายในกรุงมาดริดได้ทราบถึงเมืองบายอน นโปเลียนจึงพยายามยุติความชัดแย้งโดยทรงชี้แจงว่าพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จะถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฏ ถ้าไม่ทรงยอมรับในสถานภาพของพระราชนิเวศเป็นกษัตริย์สเปน ภายใต้ความกดดันดังกล่าวพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จึงทรงยอมเพิกถอนสิทธิของพระองค์ในฐานะกษัตริย์สเปนและทรงคืนอำนาจให้แก่พระราชนิเวศ แต่กลับปรากฏว่าพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ทรงมองอำนาจของพระองค์ให้แก่นโปเลียน ภายใต้เงื่อนไขที่ว่านั้นนโปเลียนจะต้องรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของจักรวรรดิสเปนภายใต้ศาสนานิกายคาಥอลิก ดังนั้น ในวันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1808 กษัตริย์สเปนหันสองพระองค์พร้อมด้วยข้าราชการบริพารจึงได้ถูกนำไปยังพระราชวังฟองเทนโบ (Fontainbleau) ในประเทศฝรั่งเศส

พระเจ้าโจเซฟที่ 1

นโปเลียนได้ทรงสถาปนาพระเจ้าโจเซฟที่ 1 ขึ้นเป็นกษัตริย์สเปนในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1808 ซึ่งการขึ้นครองบัลลังก์ในครั้งนี้ทำให้ชาวสเปนจำนวน 12 ล้านคนได้ร่วมมือทำการต่อต้านฝรั่งเศส ส่วนชาวสเปนส่วนน้อยที่เข้ามาร่วมงานกับพระเจ้าโจเซฟที่ 1 ก็เพียงเพื่อ

หวังประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ ชาวสเปนส่วนใหญ่ปฏิเสธที่จะยอมรับกษัตริย์ต่างชาติซึ่งขึ้นครองบัลลังก์โดยการจัดตั้งของโนปีเลียน ดังนั้น ประชาชนทั้งประเทศจึงได้ประกาศงบประมาณกับผู้รั่งเศส ความวุ่นวายได้ขยายตัวออกไปทั่วประเทศ ชาวสเปนได้ต่อสู้กับคัตตูร์ต่างชาติโดยขาดการชี้นำจากรัฐบาลกลาง ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลชั่วคราวซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นโดยพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้ยอมจำนงต่อกองทัพผู้รั่งเศส

การจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว

ชาวสเปนต่อสู้จนได้รับชัยชนะในหลาย ๆ ครั้ง ถึงเมื่อไม่สามารถขับไล่กองทหารผู้รั่งเศสออกจากกรุงมาดริด แต่ก็มีผลทำให้ผู้รั่งเศสต้องเปลี่ยนตัวผู้นำทางทหารจากนายพลมูร์ราก มาเป็น เรเน ชา瓦รี (Rene Savary, Duke of Rovigo) ชาวสเปนได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในแคว้นต่าง ๆ โดยมีเดอาเมืองหลวงของแต่ละแคว้นเป็นหัวตั้งโดยมีการเก็บภาษี การออกกฎหมาย และการติดต่อกับมหาอำนาจต่างชาติเหมือนกับสมัยที่กษัตริย์สเปนยังคงครองอำนาจอยู่ดังเช่นแคว้นแอสตูเรียสได้มีการส่งหุตไปยังประเทศอังกฤษ แคว้นกาลิเซียได้มีสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแคนนิง (Canning) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษ แคว้นเซวิลล์ได้ส่งตัวแทนไปเยือนอังกฤษและแคว้นอื่น ๆ ก็พยายามติดต่อกับอังกฤษเพื่อขอความช่วยเหลือทางด้านอาชญากรรมที่เพื่อมาต่อสู้กับผู้รั่งเศส

รัฐบาลชั่วคราวของแต่ละแคว้นส่วนใหญ่จะทำงานเป็นอิสระมีเพียงรัฐบาลชั่วคราวของแคว้นเซวิลล์ จะอยู่ภายใต้การชี้นำของอังกฤษและต้องการที่จะเป็นใหญ่เหนือแคว้นอื่น ๆ แต่ก็ต้องประสบความล้มเหลวเมื่อได้พยายามขยายอำนาจเข้าไปในแคว้นแอนดาลูเซีย อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นในการที่จะต้องต่อสู้กับกองทัพผู้รั่งเศสจึงทำให้รัฐบาลชั่วคราวของแต่ละแคว้นได้วุ่นกันจัดตั้งรัฐบาลกลางชั่วคราว (Central Junta) ขึ้นเพื่อรวมอำนาจไว้ที่รัฐบาลกลาง

ความประชัยครั้งแรกของกองทัพโนปีเลียน

ผู้รั่งเศสเริ่มพ่ายแพ้หลายครั้งโดยเฉพาะการรบที่สมรภูมิเบเลน (Bailen) ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1808 ทหารผู้รั่งเศสภายใต้การนำของนายพลดูปอง (Dupont) เป็นฝ่ายพ่ายแพ้อย่างยอยยับซึ่งจะเป็นการพิสูจน์ว่ากองทัพที่ไม่เคยพ่ายแพ้ต่อผู้ใดของโนปีเลียนก็ได้รับการประชัยเป็นครั้งแรกในประเทศสเปน และในที่สุดพระเจ้าโจเซฟที่ 1 ก็ต้องเสด็จหนีออกจากกรุงมาดริด กองทัพผู้รั่งเศสเริ่มถอยไปชุมนุมกันในตอนเหนือของสเปน พากปอร์ตุเกสเริ่มก่อการจลาจลต่อต้านกองทหารผู้รั่งเศสภายใต้การนำของเซอร์อาเธอร์ เวลเลสลี (Sir Arthur Wellesley) ผู้เป็นแม่ทัพชาวอังกฤษ ในวันที่ 30 สิงหาคม กองทัพผู้รั่งเศสภายใต้การนำของจอมพลใน

(Marshal Junot) ต้องยอมเข็นสัญญาอยомแพที่ซินตรา (Capitulation of Sintra) โดยกองทัพฝรั่งเศสจะต้องถอนกำลังออกจากปอร์ตุเกลโดยใช้เรือรบของอังกฤษ⁷

การพัฒนาองค์กรทางด้านการปกครอง

ภายใต้ระบบทาณห้อสเปนนายหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลกลางชั่วคราวขึ้นเพื่อต่อสู้กับฝรั่งเศสแล้ว แคว้น瓦เลนเซียและเชลิล์ได้เสนอให้มีการรวมแคว้นต่าง ๆ ในสเปนเข้าเป็นแบบสมาพันธ์ (Federation) ซึ่งจะทำให้แคว้นต่าง ๆ มีอิสระในการปกครองห้องถีนของตนเอง ในขณะเดียวกันเชื้อสายของราชวงศ์บูร์บองหลายคนได้เรียกร้องที่จะขอรับตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ การทั้งในสเปนและในอาณานิคมในทวีปเมริกา ในขณะที่ยังไม่มีอำนาจสูงสุดอันใดที่จะสามารถเรียกประชุมสภาคอร์เตสได้ ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1808 ผู้แทนของแคว้นอрагอน คาตาโลเนีย วาเลนเซีย และแอสตูเรียส ได้มาร่วมประชุมกัน ณ กรุงมาดริด ในขณะที่ผู้แทนของแคว้นอื่น ๆ ได้มีการพบปะกันที่อารางเจวส (Aranjuez) และในที่สุดปัญหาการจัดตั้งองค์กรการปกครองก็ยุติลงได้โดยการจัดตั้งสภากลางสูงสุดขึ้นที่อารางเจวส ซึ่งจะประกอบไปด้วยสมาชิก 35 คน และได้มีการเลือกเคนต์ แห่ง ฟลอริดาบลังกา เป็นประธานสภา โดยสภาพล่าวจะจัดตั้งกองทหารอาสาสมัครขึ้นพร้อมกับการแบ่งกองทัพสเปนออกเป็น 4 กองพลใหญ่

ส่วนการจัดตั้งรัฐบาลกลางชั่วคราวในเวลาต่อมา ก็ได้รับการคัดค้านจากสภานิติบัญญัติ (Council of Castile) โดยอ้างว่า รัฐบาลกลางชั่วคราวเป็นองค์กรที่ผิดกฎหมายและได้เรียกร้องให้มีการประชุมสภาคอร์เตสขึ้นเพื่อเลือกผู้สำเร็จราชการ (Regency) ภายใต้รัฐบาลกลางชั่วคราวเอง ก็ได้เกิดกลุ่มอำนาจขึ้นมา 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่อยู่ภายใต้การนำของเคนต์ฟลอริดาบลังกาซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นอดีตพลพาร์ครของการปกครองแบบเก่า

2. กลุ่มที่อยู่ภายใต้การนำของโโคเวลลานอส (Jovellanos) ผู้ต้องการให้มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการ

อย่างไรก็ตาม การทำงานของรัฐบาลกลางชั่วคราวนั้นดูจะไร้ชีวิตชีวภาพ ทั้งนี้ เพราะไม่ได้รับความเชื่อถือจากผู้นำทางทหาร ในตอนต้นเดือนพฤษจิกายน กองทัพของโนปีเลียนก็ได้ยกข้ามแม่น้ำไบดาสเซา (Bidasoa) และการรุกอย่างรวดเร็วของกองทัพโนปีเลียนทำให้รัฐบาลกลางชั่วคราวต้องย้ายออกจากกรุงมาดริดไปยังเมืองเชลิล์

⁷Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 270-271.

การยึดครองสเปนโดยโนเปเลียน

การรุกรุกของกองทหารฝรั่งเศสเข้ามายังสเปนทำให้อังกฤษต้องให้ความช่วยเหลือแก่สเปนทั้งทางด้านการเงินและการทหาร เชอร์จอนน์ มัวร์ (Sir John Moore) ได้ยกกำลังประมาณ 35,000 คน จากอังกฤษมาชี้ฟัน ณ ลา โครูนา (La Coruna) ส่วนโนเปเลียนพร้อมด้วยกำลังทหารอีกประมาณ 300,000 คน มีแผนการที่จะเข้าครองบครองคาบสมุทรไอบีเรียทั้งหมด ในเดือนธันวาคม โนเปเลียนก็ยึดกรุงมาดริดได้สำเร็จ หลังจากนั้นก็ทำการปลดสมาชิกสภาพแห่งค่าสติลยกเลิกระบบศาลพิเศษทางศาสนา ลดจำนวนวัดในสเปนลงถึง 1 ใน 3 ยกเลิกการเก็บพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและยกเลิกสิทธิพิเศษของพวากชนหนัง

หลังจากยึดสเปนได้สำเร็จแล้วโนเปเลียนก็มอบอำนาจคืนให้แก่พระเจ้าโจเซฟที่ 1 ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1809 ต่อมาพระเจ้าโจเซฟที่ 1 ก็ต้องเผชิญกับกองกำลังผสมของอังกฤษกับสเปนภายใต้การนำของเชอร์อาร์เธอร์ เวลเลสลี ซึ่งมักจะใช้วิธีการทำสองครั้งของโจรากับกองทัพฝรั่งเศส การรบ ณ สมรภูมิทalaวีรา (Talavera) กองกำลังผสมอังกฤษกับสเปนสามารถเอาชนะกองทัพฝรั่งเศสที่มีกองกำลังเหนือกว่า หลังจากนั้น เชอร์เวลเลสลีจึงได้ถอนกำลังกลับไปตั้งมั่นในปอร์ตุเกส โนเปเลียนซึ่งต้องการขับไล่กองทัพอังกฤษออกจากคาบสมุทรไอบีเรียจึงได้เสริมกำลังพลเข้ามายังคาบสมุทรอีกประมาณ 100,000 คน และมุ่งเดินทัพไปยังเมืองลิสบอน เชอร์เวลเลสลี ซึ่งในตอนนี้ได้รับตำแหน่งเป็นดุกแห่งเวลลิงตัน (Duke of Wellington) พร้อมด้วยกองทหารสเปนสามารถเอาชนะเหนือกองทัพฝรั่งเศสได้ที่สมรภูมิ ลา อัลบูโร (La Albuera) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1811

ในปี ค.ศ. 1812 ดุกแห่งเวลลิงตันทำการยึดเมือง Ciudad Rodrigo ในเขตประเทศสเปนได้สำเร็จ จึงทำให้สภาคอร์เตสมอบตำแหน่ง Duke of Ciudad Rodrigo แก่เวลลิงตัน และเมื่อเวลลิงตันสามารถยึดเมืองเบอร์โกส (Burgos) ได้ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1812 เชาก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพผสมสเปน-อังกฤษ

การจัดตั้งองค์กรชั่วคราวขึ้นบริหารประเทศ

ในขณะที่กองทัพผสมสเปน-อังกฤษได้รับชัยชนะอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลกลางชั่วคราวก็เริ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในเมืองเซวิลล์ งานสำคัญที่สุดคือการจัดตั้งสภาคอร์เตสแห่งเมืองคาดิชชั่น ต่อมารัฐบาลกลางชั่วคราวก็ได้ถูกยกเลิกไปโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการชั่วคราว 5 คน เพื่อทำหน้าที่แทน คณะกรรมการชั่วคราวและสมาชิกสภาคอร์เตสแห่งเมืองคาดิชชั่นจำนวนห้าหมื่น 105 คน ได้ร่วมกันจัดให้มีพิธีเปิดสภาคอร์เตสอย่างใหญ่โตและหรูหรา และทั้งหมดก็ได้สถาปนาตัวว่าจะรักษาไว้ซึ่งศาสนาในภาษาอาหรับ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศสเปน และ

ลิทธิของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ในฐานะของกษัตริย์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ของชาติและอำนาจนิติบัญญัติจะขึ้นอยู่กับสภาคอร์เตส ส่วนอำนาจบริหารในระยะชั่วคราวจะขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ ภายหลังเมื่อเปิดสภาคอร์เตสแล้วก็จะประกาศรูปของพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม คือ

1. **พระราชเสรีนิยม** (Liberals) หรือรู้จักกันในนามของกลุ่มปฏิรูป (Reformistas) คือ พรรคริพัทธ์ที่นิยมในความคิดของการปฏิวัติฝรั่งเศสและเชื่อในการปกครองในระบบอภิรัฐธรรมนูญ (Constitutional) มากกว่าการปกครองในระบบสมบูรณ์ monarchy (Absolute Monarchy)

2. **พระราชต่อต้านการปฏิรูป** (Antireformistas หรือ Serviles) คือ พรรคริพัทธ์สนับสนุนในระบบทรัตน์นิยมประเพณีของชาติที่สืบทอดกันมาและการปกครองในระบบสมบูรณ์ monarchy (Absolute Monarchy)

สภาคอร์เตสได้ออกประกาศการให้สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ทั้งในสเปนและในอาณานิคมในทวีปอเมริกา ทั้งยังได้ประกาศให้มีการกำจัดอำนาจอภิสิทธิ์ของพวกขุนนางลงอีกด้วย

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812

ผลงานที่สำคัญที่สุดของสภาคอร์เตสแห่งเมืองคาดิซ คือ การร่างรัฐธรรมนูญซึ่งได้ประกาศใช้ในวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 1812 รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะประกาศใช้บังคับกับประชาชนที่อยู่ทั้งในประเทศสเปนและในอาณานิคมในทวีปอเมริกา สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือ แนวความคิดเสรีนิยมโดยการจำกัดอำนาจของกษัตริย์สเปนในทางบริหารให้เข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจของคณะรัฐมนตรี ประเทศสเปนจะมีสภาคอร์เตสเพียงสภาเดียว ซึ่งเป็นสถาบันแทนของประชาชนโดยจะไม่มีผู้แทนของกลุ่มอภิสิทธิ์ชน คือ พระบัญชานาง ตั้ง เช่นที่เคยเป็นมาในอดีต รัฐธรรมนูญจะให้สิทธิมนุษยชนและสิทธิในการคุ้มครองทรัพย์สินแก่ประชาชน ประชาชนจะเป็นผู้มีหน้าที่ในการเลือกตั้ง รับราชการทหาร ชื่อสัตย์ต่อรัฐธรรมนูญ และเชือฟังในกฎหมายของประเทศ และภายหลังจากปี ค.ศ. 1830 ไปแล้ว ประชาชนทุกคนจะสามารถอ่านออกเขียนได้ รัฐธรรมนูญยังได้ให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ ประชาชนสามารถอ้างเรียนต่อรัฐได้เมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม ในส่วนของพระมหากษัตริย์จะทรงมีอำนาจในการยับยั้งกฎหมาย พระมหากษัตริย์ยังทรงเป็นผู้นำทางด้านการต่างประเทศ ผู้นำกองทัพ และสิทธิในการพระราชทานอภัยโทษ ส่วนสิทธิในการสืบสันตติวงศ์นั้นจะทรงกระทำโดยการมอบสิทธิดังกล่าวให้แก่พระราชนัดลักษณ์ แต่สตรีมีสิทธิที่จะครอบคลุมสิทธิ์ของสเปน

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 จะมีลักษณะเป็นรัฐธรรมนูญแบบเสรีนิยมซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก การปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1789 เพราะพระมหากษัตริย์จะทรงถูกจำกัดอำนาจลง

โดยการโอนอำนาจให้แก่รัฐบาลกลาง ซึ่งจะทำการปกครองแบบการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง โดยมีสภาคึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ สภาจะตัดอภิสิทธิ์ที่เคยถือปฏิบัติสืบท่อกันมาตั้งแต่ยุคกลางออกไป เช่น อภิสิทธิ์ในการถือครองที่ดินของพวกระและชนนาง เพื่อให้สามัญชนมีสิทธิในการถือครองที่ดินที่เป็นของตนเองมากยิ่งขึ้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังได้ให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินและยังประทับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลแก่ประชาชนชาวสเปน

ทางด้านศาสนาจะเริ่มถูกจำกัดอำนาจโดยการยกเลิกระบบศาลาพิเศษทางศาสนา ซึ่งจะมีลักษณะเป็นการส่งเสริมระบบ Regalism ซึ่งจะมีผลทำให้อำนาจของรัฐอยู่เหนือศาสนาจักร การต่อต้านอำนาจของศาสนาจักรจะทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้นในกลุ่มอนุรักษ์นิยมและจะมีผลทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมและกลุ่มเสรีนิยม และผลจากการประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ทั้งในประเทศสเปนและในอาณานิคมในทวีปอเมริกาเนื่องด้วยความเป็นเสรีนิยมของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จึงทำให้กลไกมาเป็นแบบของภาษาเสรีนิยมในดินแดนและตินอเมริกาที่จะใช้เรียกร้องอิสรภาพจากเมืองแม่ในโอกาสต่อไป⁸

สหภาพประการอิสรภาพสเปน

สหภาพต่อสู้เพื่ออิสรภาพในสเปนยังคงดำเนินอยู่ต่อไป โดยมีดีกแห่งเวลสิงตันเป็นผู้นำในการขับไล่ฝรั่งเศสออกจากสเปน ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1813 เวลสิงตันเริ่มเดินทางออกจากปอร์ตูเกส ส่วนพระเจ้าโจเซฟที่ 1 ก็ได้สืดจอดอกจากกรุงมาดริดไปยังวัลลาดิสตัน เต็มตั้งแต่เดือนมีนาคม ในเดือนมิถุนายนได้เกิดการปะทะกันขึ้นที่สมรภูมิวิทอเรีย (Vitoria) ซึ่งนับเป็นความพ่ายแพ้อย่างย่อยยับของกองทหารฝรั่งเศสและอีกหนึ่งเดือนต่อมาพระเจ้าโจเซฟที่ 1 ก็เสด็จหนีไปยังฝรั่งเศส หลังจากนั้น กองทัพของเวลสิงตันก็มุ่งตรงเข้าสู่ประเทศฝรั่งเศส โนปोเลียนชี้ฟายแพ้มาตั้งแต่สมรภูมิในรัสเซีย เริ่มเป็นฝ่ายตั้งรับ กองทัพฝ่ายลัมพันธมิตรภายหลังจากที่รวมตัวกันได้ก็เริ่มรุกเข้าสู่กรุงปารีส ในวันที่ 11 เมษายน ค.ศ. 1814 โนปอเลียนทรงประกาศสละราชสมบัติ สหภาพต่อสู้เพื่ออิสรภาพของสเปนก็ถูกลง

สาเหตุของความล้มเหลวของโนปอเลียนในการยึดครองสเปน

การเข้ายึดครองสเปนของโนปอเลียนต้องประสบความล้มเหลว เพราะการประเมินการต่อต้านของชาวสเปนไว้อย่างผิดพลาด โนปอเลียนสามารถเอาชนะต่อกองทัพสเปนแต่ก็ไม่สามารถยึดสเปนเอาไว้ได้ การรบอย่างมีประสิทธิภาพแบบสหภาพกองโจรของกองทัพสเปนสามารถ

⁸Ibid., p. 275-276.

ทำลายการส่งกำลังบ่ารุ่งและระบบการคุมนาคมชนส่องกองทหารฝรั่งเศส การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของดักแก่เหลวสิงตันทำให้กองทัพสเปนมีขวัญและกำลังใจดีขึ้นเมื่อประกอบกับความช่วยเหลือจากอังกฤษทั้งทางด้านอาวุธและการเงิน จึงทำให้กองทัพสเปนสามารถขับไล่ศัตรูออกจากเดนของตนเองได้สำเร็จ โนปะเลียนอาจจะยีดสเปนได้สำเร็จถ้าทุ่มกำลังทั้งหมดมาไว้ในสเปน แต่เนื่องจากโนปะเลียนเบิดแนวหยุดศาสตร์เกินกำลังของตนเองจึงทำให้ไม่สามารถจัดการกับกองทัพสเปนได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ฝรั่งเศสยึดครองสเปนโนปะเลียนได้ทำการปลดปล่อยกลุ่มเสรีนิยมเพื่อออกแบบต่อสู้กับการปกครองในระบบสมบูรณ์แบบสิทธิราชย์ของราชวงศ์บูร์บอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการต่อสู้ระหว่างกลุ่มเสรีนิยมและกลุ่มอนุรักษ์นิยมในเวลาต่อมา⁹

พระเจ้าเฟอร์ดินันที่ 7

ให้ทรงเดินทางกลับมาท้องถิ่นของตนที่บาร์เซโลนา ณ หน้าบาร์ก

รูปที่ 20 พระเจ้าเฟอร์ดินันที่ 7

⁹P.E. Russell, *Spain : A Companion to Spanish Studies* (London : Methuen & Co., Ltd., 1973), p. 155-156.

ปฏิกริยาของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 (ค.ศ. 1814–1820)

ด้วยความช่วยเหลือจากกองทัพและกลุ่มอนุรักษ์นิยม พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้เสด็จจากฝรั่งเศสกลับไปยังประเทศสเปนอีกครั้งในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1814 ฝ่ายเสรีนิยมสเปนต่างก็คิดว่าพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จะให้การสนับสนุนแก่รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 แต่ปรากฏว่าพระองค์ได้หันกลับไปปกครองในระบบสมบูรณณาญาธิราชย์อีกครั้งจึงก่อให้เกิดการปฏิวัติขึ้นโดยพวากหารซึ่งร่วมมือกับพวกเสรีนิยมในปี ค.ศ. 1820 เพื่อให้สเปนมีการปกครองในระบบบวรรัฐธรรมนูญ สเปนต้องตกลอยู่ภายใต้ระบบทั่งความวุ่นวายถึง 3 ปี และได้เกิดความแตกแยกขึ้นในกลุ่มของพวกเสรีนิยม ทั้ง ๆ ที่ยังอยู่ในระหว่างการต่อสู้กับพวกอนุรักษ์นิยม ในปี ค.ศ. 1823 กองทัพรัฐบาลฝรั่งเศสได้บุกเข้ามายังสเปนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ซึ่งฝรั่งเศสคิดว่าพระองค์คงจะหันกลับไปปกครองในระบบบวรรัฐธรรมนูญ แต่กลับปรากฏว่าพระองค์ได้หันกลับไปปกครองในระบบเก่าและได้ตั้งตัวขึ้นเป็นศัตรูกับกลุ่มเสรีนิยมจนกระทั่งพระองค์เสด็จสวรรคต

เหตุการณ์เบื้องหลังการเจรจาระหว่างโนโポเลียนกับพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7

ในขณะที่เกิดสิ่งความไม่สงบกู้อกราชกำลังดำเนินอยู่ภายในสเปน พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้ทรงลี้ภัยไปอยู่ที่ปราสาท ณ เมืองวาเลนไคย์ (Valençay) ของ ตาลเลย์รองด์ (Talleyrand) ผู้เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศของฝรั่งเศส เมื่อโนโポเลียนต้องเผชิญกับการต่อต้านเป็นอย่างมากในสเปน พระองค์จึงได้เริ่มเจรจา กับพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 โดยข้อตกลงที่ได้กระทำกัน ณ เมืองวาเลนไคย์ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1813 มีสาระสำคัญคือ โนโポเลียนจะยอมรับสถานภาพของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ว่าเป็นกษัตริย์แห่งสเปน แต่มีข้อแม้ว่าพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จะต้องคงไว้ซึ่งสิทธิของกลุ่มนิยมฝรั่งเศสในสเปน และพระองค์จะต้องจ่ายเงินบำนาญจำนวน 30 ล้านรีลส์ (Reales) ให้แก่พระเจ้าชาลส์ที่ 4 และพระราชมารีย์ หลุย莎 และสเปนจะต้องทำสัญญาทางการค้ากับฝรั่งเศส โนโポเลียนยังได้ยื่นเงื่อนไขให้พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ขึ้นไปลีกองทัพอังกฤษออกจากสเปนแต่พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ทรงไม่เห็นด้วยกับเงื่อนไขข้อนี้ ข้อตกลงระหว่างพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 กับโนโポเลียนไม่ได้รับการยอมรับจากคณะผู้สำเร็จราชการในสเปน ทั้งนี้ เผริญพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ยังอยู่ในสถานะเป็นนักโทษของฝรั่งเศส ซึ่งสภาคอร์เตสแห่งคادิซก็เห็นด้วยกับข้ออ้างดังกล่าว สภาคอร์เตสแห่งคадิซยังได้ประกาศออกมาว่าพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จะไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกษัตริย์สเปนที่ถูกต้องตามกฎหมายจนกว่าพระองค์จะทรงลงพระปรมาภิไธย ถวายสัตย์ปฏิญาณยอมรับรองรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 เสียก่อน

การยกเลิกราชธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812

หลังจากที่พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7 ได้เสด็จนิวัติกลับสเปนแล้วพระองค์ทรงมีแผนการที่จะฟื้นฟูการปกครองในระบบสมบูรณานาถิธิราชย์ขึ้นมาใหม่ โดยมีนายพลฟรานซิสโก คาเวีย อลิโอ (Francisco Javier Elío) ผู้นำทางทหารของแคว้น瓦เลนเซียเป็นกำลังที่สำคัญ นอกจากนี้ ก็ยังมีสมาชิกกลุ่มนิยมกษัตริย์จำนวน 69 คนได้ออกหนังสือ *The Persas* ซึ่งเป็นคำประกาศต่อต้านรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 เพื่อสนับสนุนการปกครองในระบบสมบูรณานาถิธิราชย์ จากแรงกระตุ้นดังกล่าวจึงทำให้พระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7 ทรงตัดสินพระทัยที่จะยกเลิกราชธรรมนูญ ฉบับปี ค.ศ. 1812 พระองค์ทรงประกาศยกเลิกในชื่อจักรพรรราชอำนาจขององค์พระมหาชัต里的และทรงตัดพิธีการที่พระมหาชัตริย์จะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณยอมรับรองรัฐธรรมนูญตามที่คณะผู้สำเร็จราชการเป็นผู้กำหนดขึ้น ในตอนต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1814 เหล่าทหารได้เข้ามาร่วมพลในกรุงมาดริดพระองค์จึงทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติฟื้นฟูการปกครองในระบบสมบูรณานาถิธิราชย์และพระราชบัญญัติยกเลิกราชธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 และเพื่อป้องกันการต่อต้านจากพวกเสรีนิยมพระองค์จึงสั่งให้คุมขังตัวแทนของพวกเสรีนิยมและทรงมอบอำนาจในการปกครอง แคว้นต่าง ๆ ของสเปนให้อยู่ภายใต้ผู้จังรักภักดีต่อพระองค์ ในเวลาต่อมาสภาคอร์เตสจาก 25 แคว้นในสเปนจึงได้มีหนังสือหูลเขียนให้พระองค์ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดของประเทศ เหล่าผู้งุนหนาต่างแสดงความยินดีต่อการกลับมาเมืองอ่าราจ วีครั้งของพระองค์ ในวันที่ 14 พฤษภาคม พระองค์ได้แสดงชัยชนะเหนือพวกเสรีนิยมโดยการเสด็จนิวัติเข้าสู่กรุงมาดริด

การลงโทษฝ่ายตรงข้าม

แม้ว่าพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7 เคยให้สัญญาที่จะอภัยโทษแก่กลุ่มผู้นิยมฝรั่งเศส (Francophiles) แต่เมื่อพระองค์กลับเข้ามารับตำแหน่งก็ทรงเนรเทศกลุ่มที่เคยใกล้ชิดกับพระเจ้าโจเซฟที่ 1 นอกจากนี้ สถาบันต่าง ๆ ที่ถูกตั้งขึ้นโดยสภาคอร์เตสแห่งคадิซก็ถูกยกเลิกไปทั้งหมด องค์นารีสภา (Royal Council) สถาบันปรึกษาทางการเมือง (Council of State) วัดวาอรามที่เคยถูกปิด และระบบศาลพิเศษทางศาสนาได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาใหม่ คณะที่ปรึกษาของพระองค์เริ่มลงมือทำงานโดยการขับไล่คณะรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งและได้แต่งตั้งกลุ่มผู้นิยมกษัตริย์ให้เข้ามาทำหน้าที่แทน นอกจากนี้ พระองค์ยังได้แสดงความไม่พอใจต่อความล่าช้าในการดำเนินคดีพวกเสรีนิยม ดังนั้น พระองค์จึงทรงสั่งลงโทษพวกนี้โดยไม่ให้มีการไต่สวน¹⁰

¹⁰Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 299.

ปฏิกริยาต่อต้านรัฐบาล

เมื่อเวลาผ่านไปการปราบปรามพวกเสรีนิยมก็เริ่มเกิดปฏิกริยาต่อต้าน พวกทหารเริ่มไม่พอใจรัฐบาลที่ไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ กลุ่มนี้บันทึกในรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 เริ่มรวมตัวกันเพื่อต่อสู้กับรัฐบาล ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1815 พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ทรงก่อตั้งการตรวจต่ารวจและความมั่นคงขึ้น ในเดือนต่อมาหนังสือพิมพ์ถูกสั่งห้ามการวิจารณ์รัฐบาลโดยครุฑ์สังข์ปิดและห้ามการสวมหมวกกาเกในที่สาธารณะ ในเดือนพฤษภาคม สมาคมเยชูอิทธิพลเข้ามาเมินหมาทอิกครั้งในสเปน การรักษาอำนาจและการรักษาความปลอดภัยเป็นไปอย่างเข้มงวดแม้แต่พระสหายของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ที่ถูกต้องสงสัยก็ยังไม่พ้นต่อราชภัยที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา

การกลับไปสู่การปกครองในระบบอิรรัฐธรรมนูญ (ค.ศ. 1820–1823)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามเข้มงวดต่อการรักษาสถานภาพของรัฐบาลแต่ก็ได้เกิดกลุ่มต่อต้านรัฐบาลขึ้นอย่างมากมายภายใต้การนำของกลุ่มทหารในแคว้นต่าง ๆ ของสเปน เมื่อประชาชนในเมืองคาดิซได้มาชุมนุมกันเพื่อเรียกร้องที่จะนำเอารัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 กลับเข้ามาใช้อิทธิพลได้เกิดการประท้วงกับกองทหารของรัฐบาล และเมื่อประชาชนในกรุงมาดริดทราบข่าวเกิดการประท้วงกันขึ้นดังกล่าวจึงได้รวมตัวก่อการจลาจลขึ้น พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 และคณะรัฐมนตรีเริ่มวิตกต่อข่าวการต่อต้านรัฐบาลที่ได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ในวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ. 1820 พระองค์ทรงประกาศพระบรมราชโองการให้เปิดประชุมสภาคอร์เตสขึ้น การจลาจลขยายวงกว้างจนมาถึงประตูวัง ในวันที่ 10 มีนาคม พระองค์ประกาศยอมรับการใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ดังนั้น จึงได้มีการนำเอารัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 กลับมาใช้อิทธิพลอย่างเป็นทางการ

ความแตกแยกภายในหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

ภายในหลังจากที่สเปนหันกลับไปปกครองภายใต้ระบบอิรรัฐธรรมนูญก็ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างกลุ่มปฏิกริยา (Reactionary) ผู้นิยมในการปกครองในระบบสมบูรณ์แบบสิทธิราชย์กับ กลุ่มเสรีนิยม (Liberal) ซึ่งภายในกลุ่มเสรีนิยมก็ได้เกิดการแตกแยกออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มสายกลาง หรือกลุ่มที่มีความคิดเห็นไม่รุนแรงในทางการเมือง (Moderates หรือ Doceantistas) และ กลุ่มหัวรุนแรงในทางการเมือง (Extremists) แต่ทั้งสองกลุ่มก็ยังมีสิ่งที่เหมือนกันคือการสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 และต้องการกำจัดคัตตุรุทางการเมืองโดยเฉพาะกลุ่มนิยมการชั้นวริย์

เมื่อมีการเปิดประชุมสภาคอร์เตสขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1820 ก็ได้ปรากฏปุ่มของพระองค์ เมืองขึ้น 2 พระดัชชีเบียร์ในกลุ่มเสรีนิยมด้วยกันมาก่อนคือ

1. **พรรครโนเดอราดอส** (Moderados หรือ Moderates) คือพรรครหัสที่มีความคิดเห็นไม่รุนแรงทางการเมือง

2. **พรรครโปรเกซิสตส์** (Progresistas หรือ Progressionists) คือพรรครหัสที่มีความคิดเห็นที่รุนแรงทางการเมือง

ความเห็นพ้องทางการเมืองของทั้งสองพระองค์เริ่มหมัดไปเมื่อผู้แทนที่มาจากการานานิคมในอเมริการะบุว่าจะให้มีการปลดปล่อยอาณานิคมให้เป็นอิสระและกลุ่มทั่วrunangได้เรียกร้องให้บุกกองทหารที่ตั้งอยู่บ้านกาลีออง (Icole of Leon) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำในการปฏิวัติล้มล้างการปกครองในระบบอิสระบุรุรุมูญ จากนั้นตั้งทั้งสองที่ถูกเสนอเข้าในสภาพแม่รัฐบาลสามารถป้องกันตัวเองจากภัยติดตั้งกล่าวเอาไว้ได้ แต่ผลที่ติดตามมาคือความแตกแยกระหว่างพระองค์การเมืองทั้งสองพระองค์¹¹

ความขัดแย้งระหว่างคณะสังกับฝ่ายเสรีนิยม

วิกฤตการณ์ครั้งใหม่ในสภาคอร์เตสเกิดขึ้นเมื่อตัวแทนของฝ่ายเสรีนิยมได้ยื่นภัยต่อขอให้ยกเลิกสมนักคัดของสังฆแต่พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ปฏิเสธที่จะยอมรับภัยติดตั้งกล่าวจึงทำให้พระองค์ทรงถูกคุกคามจนกระทำการทั้งต้องเสด็จหนีออกจากกรุงมาดริดไปท่านักบุญพระราชวังเอสคอดิรีล ภัยติดตั้งกล่าวได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างคณะสังฆซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มนิยมกษัตริย์กับฝ่ายเสรีนิยม

ปฏิกริยาต่อต้านขบวนการเสรีนิยม

รัฐเนเปลส์ (Naples) และปีแอดมอนท์ ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มเสรีนิยมได้นำอาวุธธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 ไปประการใช้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้กลุ่มพันธมิตรอันศักดิ์สิทธิ์ (Holy Alliance) ซึ่งเป็นกลุ่มปฏิกริยาที่ได้ก่อตั้งขึ้นภายหลังจากการประชุมแห่งเวียนนา (Congress of Vienna) โดยมีจุดประสงค์ที่จะคงไว้ซึ่งการปกครองในระบบสมบูรณ์แบบสิทธิราชย์ไม่พอใจ ดังนั้น ออสเตรียซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มพันธมิตรอันศักดิ์สิทธิ์จึงเข้าดำเนินการปราบปรามขบวนการเสรีนิยมที่เกิดขึ้นทั้งในเนเปลส์และปีแอดมอนท์จนทำให้พวกเสรีนิยมต้องลี้ภัยมาอยู่ในสเปน ประเทศมหาอำนาจในยุโรปเริ่มเกิดความวิตกต่อสถานภาพที่เป็นอยู่ของสเปน

¹¹Ibid., p. 301-302.

สันตะปาปา โพลส์ที่ 7 (Pius VII) มีความต้องการที่จะให้สเปนกลับไปปกครองในระบบสมบูรณานา-
ญาลิธิราชย์อีกครั้งและ沙าร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 (Czar Alexander II) แห่งรัสเซียก็ได้กล่าว
ประมาณการปกครองในระบบบริหารมุขของสเปน

การปฏิรูปของพระสันตะปาปา

ภายในประเทศสเปนความขัดแย้งระหว่างกลุ่มนิยมกษัตริย์กับกลุ่มเสรีนิยมได้เริ่ม
ขยายตัวออกไปทั่วประเทศ ในขณะเดียวกันก็ได้มีการเปิดประชุมสภาสามัญชั้นเพื่อ
ปฏิรูปสเปนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นโดยได้มีการจัดตั้งกองทัพเรือขึ้นมาใหม่ จัดการเรื่อง
สาธารณสุข มีการเตรียมออกพระราชบัญญัติให้เสรีภาพทางด้านการพิมพ์ และแบ่งประเทศ
สเปนออกเป็น 52 จังหวัด และ 13 มณฑลทหารบก ซึ่งการปฏิรูปทั้งหมดเป็นผลงานของกลุ่ม
เสรีนิยมในสภา ในขณะเดียวกันกลุ่มต่อต้านรัฐบาลซึ่งนิยมการปกครองระบบสมบูรณานา-
ญาลิธิราชย์ก็ได้ออกทำการก่อการก่อความมั่นคงของประเทศ

พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 กับการขอความช่วยเหลือจากฝรั่งเศส

ความแตกแยกที่เกิดขึ้นภายในสเปนนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7
ที่ได้ให้การสนับสนุนโดยตรงต่อกลุ่มนิยมกษัตริย์ แต่สาเหตุที่พระองค์ต้องยอมรับในรัฐ-
ธรรมมุขฉบับปี ค.ศ. 1812 ก็เพราะทรงต้องการแก้ไขสถานการณ์ทางการเมืองที่กำลังอยู่ใน
สภาวะตึงเครียดและพระองค์กำลังตกเป็นฝ่ายเสียเบรียบ เมื่อพระองค์ทรงเห็นว่าประชาชนส่วน
ใหญ่ของประเทศเริ่มให้การสนับสนุนต่อการปกครองแบบเก่า (Old Regime) พระองค์จึงได้
ชักชวนให้ฝรั่งเศสเข้ามายاهักแซงการเมืองภายในสเปน พระเจ้าหลุยส์ที่ 18 แห่งประเทศ
ฝรั่งเศสทรงสัญญาที่จะให้ความช่วยเหลือแก่พระองค์ แต่พระเจ้าหลุยส์ก็ไม่ทรงมีนโยบายที่จะ
ฟื้นฟูการปกครองในระบบสมบูรณานา-ญาลิธิราชย์ในสเปนขึ้นมาอีก พระองค์ทรงต้องการผ่อน
คลายวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในสเปนและต้องการให้สเปนมีการปกครองในระบบกษัตริย์ภายใต้
รัฐธรรมมุข (Constitutional Monarchy) เช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม การต่อสู้
ที่เกิดขึ้นภายในสเปนปรากฏว่าฝ่ายเสรีนิยมได้รับชัยชนะในสมรภูมิหลายแห่งและสามารถควบ
คุมตัวพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 เอาไว้ได้

ความวุ่นวายในสเปนกับกลุ่มพันธมิตรไมตรี 5 ประเทศ

กลุ่มพันธมิตรไมตรี 5 ประเทศ (Quintuple Alliance) ซึ่งประกอบไปด้วย อังกฤษ
รัสเซีย ออสเตรีย ปรัสเซีย และฝรั่งเศส เป็นกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายที่จะกำราบไว้ซึ่งผลของการ

ประชุมแห่งเวียนนา (Congress of Vienna) ได้เริ่มวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในสเปน มีอังกฤษเพียงประเทศเดียวที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้าไปแทรกแซงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสเปน เนื่องจากอังกฤษได้รับผลประโยชน์จากการค้าจากกลุ่มที่เรียกร้องเอกราชภายใต้อาณานิคมของสเปน ส่วนเม็เตอร์นิก (Prince Clemens Von Metternich) แห่งออสเตรียได้คัดค้านการที่ฝรั่งเศสจะเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของสเปน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อดุลอำนาจของยุโรป ส่วนชาาร์-อเล็กชานเดอร์ที่ 2 ของรัสเซียทรงมีนโยบายต่อต้านอำนาจทุกอย่างที่จะมาทำลายการปกครองในระบบอนสมบูรณานาฎาลิทธิราชย์ของยุโรป ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1822 ประเทศมหาอำนาจห้าม ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1820 มติของ 5 มหาอำนาจต้องการให้ยกเลิกการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1812 ให้ปลดปล่อยกษัตริย์สเปนให้เป็นอิสระ และปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้น ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1823 พระเจ้าหลุยส์ที่ 18 ก็ประกาศลงครมกับสเปนโดยข้ออ้างที่จะรักษาไว้ซึ่งราชบัลลังก์ของสเปน การประกาศลงครมของฝรั่งเศสทำความยุ่งยากให้กับรัฐบาลสเปนอย่างมาก เพราะทำให้ต้องเผชิญหัวใจการรุกรานของฝรั่งเศสและส่วนราชการเมืองไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการคลังของประเทศจนกระทั่งทำให้ประเทศต้องตกอยู่ในสภาพที่ล้มเหลว

ทหารฝรั่งเศสจำนวนประมาณ 100,000 คน ภายใต้การนำของดูกแห่งแองกูлем (Duke of Angouleme) กับกลุ่มนิยมกษัตริย์อีกประมาณ 35,000 คน ได้เข้าร่วมกับปราบrevolutionaries นิยมและสามารถยึดกรุงมาดริดเอาไว้ได้ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1823 และแองกูเลมก็สถาปนาตนเองขึ้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนที่ ในขณะเดียวกันฝ่ายเสรีนิยมที่กักตัวพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 เอาไว้ก็ได้เปิดประชุมสภาด้วยตนเองที่เมืองเชวิลล์เพื่อบังคับให้พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ประකลงครมกับฝรั่งเศสและเมื่อพระองค์ปฏิเสธพวกเสรีนิยมจึงจัดตั้งคณะผู้สำเร็จราชการขึ้น 3 คนเพื่อทำหน้าที่แทนพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 แต่ในที่สุดพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ก็ได้รับการปลดปล่อยโดยกองทหารฝรั่งเศส¹²

การปราบปรามพวกเสรีนิยม

เมื่อพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้รับการปลดปล่อยแล้วพระองค์ก็ทรงเริ่มนโยบายแก้แค้นต่อพวกเสรีนิยมโดยการออกประกาศฉบับล้างกฎหมายที่รัฐบาลภายใต้ระบบรัฐธรรมนูญประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม ค.ศ. 1820 ทรงสั่งให้ประหารชีวิตคณะผู้สำเร็จราชการ 3 คน

¹²Gordon A. Craig, *Europe, 1815-1914* (Illinois : The Dryden Press Inc., 1972), p. 21-22.

และเริ่มการประทัตประหารต่อพวากเสร็นิยมที่มีอยู่ในสเปน ลงความกลางเมืองของสเปนล้วน สุดลงเมื่อที่มั่นแหล่งสุดท้ายของพวากเสร็นิยมถูกยึดครอง พระเจ้าหลุยส์ที่ 18 ทรงแนะนำให้พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ใช้นโยบายผ่อนปรนต่อพวากเสร็นิยม แต่ข้อแนะนำดังกล่าวดูจะไร้ผล เพราะพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มที่ไม่ต้องการประนีประนอมกับพวากเสร็นิยม ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1823 แองกฤษแลมได้ถอนกำลังบางส่วนกลับฝรั่งเศสโดยทั้ง กองทหารฝรั่งเศสไว้ที่กรุงมาดริดเพียง 45,000 คน พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ไม่ต้องการที่จะให้ เกิดการปฏิวัติขึ้นมาอีกจึงทรงขอร้องให้กองทหารฝรั่งเศสตั้งมั่นอยู่ในสเปนจนกระทั่งถึงปี ค.ศ.

1828

กิจกรรมการเดินทาง

ให้บันทึกเรื่องราวที่น่าสนใจที่สุดในภาระเดินทางที่เคยได้ไปท่องเที่ยวต่างประเทศ

รัฐบาลปฏิวัติของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7

บุคคลที่เข้ามามีบทบาทเด่นในยุคของการปกครองปฏิวัติของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 คือ คาโลมาր์เด (Francisco Tadeo Calomarde) ผู้เป็นบุตรบุญธรรมของโอดอย คาโลมาร์เด จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1832 ภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มที่ไม่รุนแรงทางการเมือง (Moderates) กับ กลุ่มอาพอสโtolicos (Apostolicos หรือ Apostolotic Party) เป็นกลุ่มที่นิยมในการปกครองในระบบสมบูรณานาฎาลิธิราชย์ ซึ่งได้รับ การสนับสนุนจากคาโลมาร์เด ในยุคนี้เป็นยุคที่พวากเสร็นิยมถูกปราบปรามอย่างหนัก การต่อต้านรัฐบาลในทุกรูปแบบจะถูกยับยั้ง ในปี ค.ศ. 1826 คาโลมาร์เด ได้รับตำแหน่งหัวหน้า รัฐบาลซึ่งจะทำให้กลุ่มนี้มีอำนาจมากขึ้นเพิ่มปฎิวัติยาที่จะให้การสนับสนุนต่อการปกครองใน ระบบสมบูรณานาฎาลิธิราชย์มากยิ่งขึ้น ต่อมากลุ่มอาพอสโtolicos ได้ประกาศยอมรับใน สถานภาพของเจ้าชายคาร์ลอส (Carlos) พระอนุชาของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ว่าเป็นผู้นำ ของกลุ่มและเจ้าชายคาร์ลอสได้กล่าวมาเป็นเครื่องหมายของการปกครองในระบบสมบูรณานาฎาลิธิราชย์ไปในเวลาต่อไป

การอภิ夷กสมรสครั้งที่ 2 ของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1829 พระราชนิรนามีเลีย (Amelia) เสด็จสวัสดิ์ พระเจ้า เฟอร์ดินานที่ 7 ซึ่งยังไม่มีองค์รัชทายาทที่จะสืบราชสมบัติจึงได้เข้าสู่พิธีอภิ夷กสมรสอีกครั้งกับ

เจ้าหญิงมาเรีย คริสตีนา (Maria Cristina de Borbon ผู้มีคัดเป็นพระราชันดิตาของพระองค์เอง เพราะทรงเป็นพระราชบุตรสาวของพระเจ้าฟรานซิสที่ 1 แห่งเนเปลส์) ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1829 การเสด็จมาสู่สเปนของพระราชินีองค์ใหม่ทำให้บรรยายกาศแห่งความขัดแย้งในสเปนเริ่มต้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่ทำการสนับสนุนแก่เจ้ายายการลอส (Carlist Party) รู้สึกผิดหวัง เพราะถ้า พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 มีองค์รัชทายาทธั้งเป็นการตัดสิทธิในการครองบัลลังก์ของเจ้ายายการลอส จากประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอกันมาพระราชโกรสจะได้รับสิทธิในการครองบัลลังก์สืบต่อ จากพระราชบุตร ส่วนพระราชินีด้านนั้นยังไม่มีอะไรเป็นเครื่องยืนยันว่าจะได้รับสิทธิในการครอง บัลลังก์ เช่นเดียวกับพระราชโกรส เพื่อหลีกเลี่ยงข้อโต้แย้งจากปัญหาการสืบราชบัลลังก์ พระเจ้า เฟอร์ดินานที่ 7 จึงทรงเปลี่ยนแปลงกฎหมายการสืบสันตติวงศ์ (Pragmatic Sanction) ขึ้นใหม่ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1830¹³

พระเจ้าฟิลิปที่ 5 ทรงนำเอกสารกฎหมาย Salic Law ซึ่งเป็นกฎหมายที่ไม่อนุญาตให้ สร้างขึ้นเป็นกษัตริย์เข้ามายึดใช้ในสเปนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1713 ซึ่งจะเป็นข้ออ้างที่กลุ่มผู้สนับสนุนเจ้ายายการลอสจะใช้ยืนยันว่าเจ้ายายการลอสเป็นองค์รัชทายาทธั้งผู้ต้องตามกฎหมาย การเปลี่ยน กฎหมายการสืบสันตติวงศ์ของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพนัยกรรมของพระองค์ โดยได้ทรงระบุไว้ว่าพระราชโกรสจะได้ครองบัลลังก์สืบท่องพระราชบัตรตามสายโลหิต และใน กรณีที่องค์รัชทายาทเป็นผู้หญิงก็จะมีสิทธิในการครองบัลลังก์สืบท่องพระองค์ เช่นเดียวกัน เจ้ายายการลอสและกลุ่มผู้สนับสนุนได้ประท้วงค่าประภากดังกล่าวในเมืองที่ว่าพระเจ้าไม่มีสิทธิ ที่จะเกิดกันพระองค์ออกจากสิทธิตามกฎหมายในการสืบสันตติวงศ์ หัวยังได้ทรงอ้างว่าเมื่อพระ องค์ประสูติ กฎหมาย Salic Law ของพระเจ้าฟิลิปที่ 5 ยังมีผลบังคับใช้อยู่ อย่างไรก็ตาม พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ยังได้ทรงระบุไว้ในพนัยกรรมอีกว่า พระราชินีมาเรีย คริสตีนาจะ ดำรงตำแหน่งเป็นองค์ผู้สำเร็จราชการจนกว่าพระราชโกรสหรือพระราชบุตรจะมีพระชนมายุครบ 18 พระขันษา ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1830 พระราชินีมาเรีย คริสตีนาทรงให้กำเนิดเจ้าหญิงมาเรีย หลุยซา อิสชาเบลลา (Maria Luisa Isabella) และตามพนัยกรรมของพระราชบัตรเจ้าหญิงอิสชา- เบลล่าจะเป็นผู้มีสิทธิในการขึ้นครองบัลลังก์สเปน

ผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1830 ต่อสเปน

ในช่วงท้ายหัวต่อในกรณีพิพาทการสืบราชบัลลังก์สเปนก็ได้เกิดการปฏิวัติขึ้นในฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1830 โดยพวกเสรีนิยมฝรั่งเศสได้ล้มการปกครองในระบบเก่าของพระเจ้าชาลส์ที่ 10

¹³Henry Kamen, A Concise History of Spain, p. 120.

และได้อัญเชิญให้เจ้าชายหลุยส์ ฟลิป (Louis Philippe, Duke of Orleans) ขึ้นเป็นกษัตริย์ภายใต้ระบบบรูตัลรัฐมนตรี พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ทรงลงเลพระทัยที่จะยอมรับในสถานภาพของกษัตริย์องค์ใหม่ของฝรั่งเศส ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้เผ็ดพระเจ้าหลุยส์ ฟลิป จึงทรงให้ความช่วยเหลือแก่พวกเสรีนิยมสเปนซึ่งลี้ภัยเข้ามาอยู่ในฝรั่งเศสให้ได้มีโอกาสกลับไปก่อการปฏิวัติในสเปน ส่วนพวกเสรีนิยมสเปนซึ่งลี้ภัยไปอยู่ในอังกฤษก็ได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นที่กรุงลอนדוןโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกลับไปยึดอำนาจในสเปน ต่อมากองพวกเสรีนิยมสเปนซึ่งลี้ภัยอยู่ในฝรั่งเศสได้จัดการชุมนุมกันขึ้นทางตอนใต้ของฝรั่งเศส ในขณะเดียวกันพวกเสรีนิยมสเปนถายอังกฤษก็ได้เคลื่อนเพลมาชุมนุมกันอยู่ในบิรอลต้าโดยได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษเพื่อเข้ายึดครองสเปนจากทางตอนใต้ อย่างไรก็ตาม ก่อการยึดอำนาจของพวกเสรีนิยมก็มีอันต้องล้มเลิกไปในเวลาต่อมา เพราะพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้ทรงประกาศยอมรับในสถานภาพของพระเจ้าหลุยส์ ฟลิปตามคำแนะนำของทูตสเปนประจำกรุงปารีส พระเจ้าหลุยส์ ฟลิป จึงทรงขึ้นบุกไปล่าพวกเสรีนิยมสเปนออกจากฝรั่งเศส ดังนั้น พวกเสรีนิยมสเปนกลุ่มนี้จึงได้ลี้ภัยไปอยู่ในบิรอลต้าซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ¹⁴

ภาระสุดท้ายของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7

ในระยะสุดท้ายในรัชสมัยของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 คาโลมาร์เดย়องคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของสเปน โดยใช้วิธีการประจบสองพลอเพื่อรักษาอำนาจของตนเอง พระราชนิมามารีย คริสตินา ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มที่ไม่รุนแรงทางการเมือง จากกองทัพและพวกเสรีนิยม เมื่อราชวงศ์สเปนเสด็จแพรพระราชฐานไปยังพระราชวังฤดูร้อนใน ชาบี อลเดอฟ่องโซ พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ได้ทรงป่วยเป็นโรคเก้าห์ (Gout) ทำให้กลุ่มสนับสนุนเจ้าชายคาร์ลอสถือโอกาสที่จะเข้ายึดอำนาจ ส่วนคาโลมาร์เดย়องแสดงราชตุ้แห่งตัวเองให้ปรากฏโดยการประกาศต่อพระราชนิวาราชบัลลังก์ของสเปนจะต้องเป็นเจ้าชายคาร์ลอส เพราะพวกเจ้าทูนนางและทหารให้การสนับสนุน และเนื่องจากการสืบสันตติวงศ์จะดำเนินไปไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากคาโลมาร์เด พระราชนิมามารีย คริสตินา จึงทรงยอมเจรจาต่อรองกับคาโลมาร์เด

ในระหว่างการเจรจากำลังดำเนินอยู่นั้นพระนางมาเรีย คริสตินา ถูกขู่ให้มอบตำแหน่งองค์ผู้สำเร็จราชการตามพินัยกรรมของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ที่ได้ระบุเอาไว้ให้แก่เจ้าชายคาร์ลอส และให้ยกเลิกการเปลี่ยนแปลงกฎหมายการสืบสันตติวงศ์ พระนางมาเรีย คริสตินา ทรงเห็นว่าพระองค์ทรงหมดหนทางที่จะต่อสู้กับกลุ่มของเจ้าชายคาร์ลอส จึงทรงเกลี้ยกล่อมให้

¹⁴Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 309

พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 เขียนพินัยกรรมเขียนมาใหม่เพื่อให้เจ้าชายคาร์ลอสได้ครองบัลลังก์โดยพินัยกรรมฉบับใหม่จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับจนกว่าพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 จะสิ้นพระชนม์ แต่บังเอิญพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ทรงทราบความจริงเสียก่อน พินัยกรรมที่เขียนขึ้นใหม่จึงถูกทำลายและคาโลмар์เดได้ถูกปลดออกจากตำแหน่งและลี้ภัยไปอยู่ฝรั่งเศส

พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ทรงทำพินัยกรรมเขียนมาใหม่แล้วเนื่องจากพระราชการของพระองค์กำลังอยู่ในขั้นที่น่าวิตก ดังนั้น พระนางมาเรีย คริสตินา จึงได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่แทนพระองค์ ในขณะเดียวกันพระนางมาเรีย คริสตินาก็ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากประชาชนสเปน ผลงานที่สำคัญของพระองค์ในช่วงนี้ได้แก่ งานทางด้านสวัสดิการทางสังคม มหาวิทยาลัย ซึ่งถูกสร้างโดยคาโลмар์เด ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1830 ก็ได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอน มีการออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเพื่อยุติการปราบปรามพวกเสรีนิยมซึ่งได้กระทำมาแล้วเป็นเวลาถึง 9 ปี ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1833 พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 สามารถกลับมาทำหน้าที่ของพระองค์ได้อีกครั้ง กลุ่มผู้สนับสนุนเจ้าชายคาร์ลอสจึงได้เพิ่มปฏิบัติการเพื่อให้เจ้าชายคาร์ลอสได้ขึ้นครองบัลลังก์สเปน เมื่อสภาคอร์เตสเปิดประชุมเพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณต่อเจ้าหนูนิยม อิสชาเบลลาในฐานะเจ้าหนูนิยมแห่งแอลทรูเรย์ส (Princess of Asturias) ซึ่งเป็นตำแหน่งของครัวษายาทเจ้าชายคาร์ลอสได้ทรงปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในพิธีดังกล่าว ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1833 เจ้าชายคาร์ลอสและครอบครัวได้เดินทางไปยังกรุงลิสบอน และปฏิเสธคำสั่งของพระเจ้าฟรานซ์ที่ต้องการให้พระองค์เดินทางไปยังรัฐสันติประปานา พอดีในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1833 พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ก็เสด็จสวรรคต¹⁵

สรุป

รัชสมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ 4 ทรงกับสมัยของการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 ความสำคัญของการปฏิวัติฝรั่งเศสในครั้นนี้คือการล้มการปกครองในระบบเก่าซึ่งจะทำให้ประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบบสมบูรณ์ monarchy ไม่พอใจจึงต้องประกาศสหภาพ

¹⁵Ibid., p. 311.

กับฝรั่งเศส สเปนไม่สามารถดำเนินนโยบายดังกล่าวตามประเทศอื่น ๆ ได้ทั้งนี้เพราะความเป็นพันธมิตรที่มีอยู่ต่อกัน ประกอบกับการที่รัฐบาลปฏิวัติของฝรั่งเศสทำการรบอย่างได้ผลจึงมีส่วนกดดันต่อการปักครองภายในของสเปน การขึ้นมาเมืองน้ำจืดของโนโปลียนยิ่งเพิ่มความกดดันให้แก่รัฐบาลสเปน ทั้งนี้ เพราะโนโปลียนได้ทำให้สเปนกลایมมาเป็นรัฐบริหารของฝรั่งเศส การยึดครองสเปนโดยโนโปลียนได้ส่งผลให้ชาวสเปนร่วมมือกันต่อสู้จนฝรั่งเศสต้องพ่ายแพ้ไปในที่สุด สิ่งที่โนโปลียนทิ้งไว้ให้แก่ชาวสเปนคือแนวความคิดเสรีนิยมซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศสซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการปักครองของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ พระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7 ยังต้องเผชิญกับปัญหาการลับสันตติวงศ์จึงทำให้สเปนต้องตกอยู่ในสภาวะแห่งความวุ่นวายตลอดราชสมัยที่เหลืออยู่ของพระเจ้าเฟอร์ดินานที่ 7

การประเมินผลท้ายบท

1. จงกล่าวถึงผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1789 และการขยายอำนาจของโนโปลียนที่มีต่อสเปน
2. จงกล่าวถึงสาเหตุแห่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสเปนภายหลังจากการหมดอำนาจของโนโปลียน